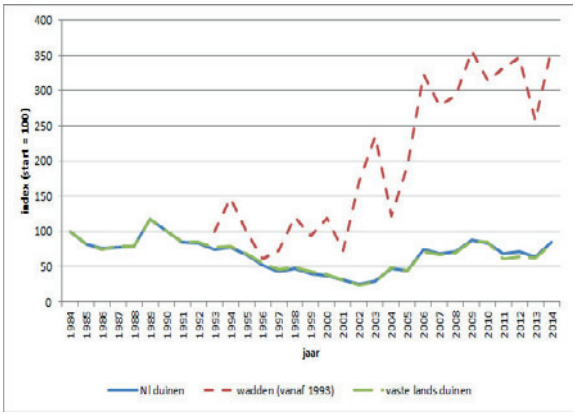
Konijnentellingen in de duinen 2014

Sinds 1984 worden in de duinen op systematische wijze konijnen geteld door de terreinbeheerders. Dat gebeurt door 's avonds vaste routes te rijden met de auto waarbij konijnen die in het licht van de koplampen verschijnen, worden geteld. Zo gebeurt het 8 keer in het voorjaar en 8 keer in het najaar. Verspreid langs de kust liggen 22 transecten: 17 op het vaste land, en 5 op de Waddeneilanden. In dit artikel presenteren we de veranderingen in de konijnenstand in de duinen tussen 1984 en 2014.

Ziekte en herstel

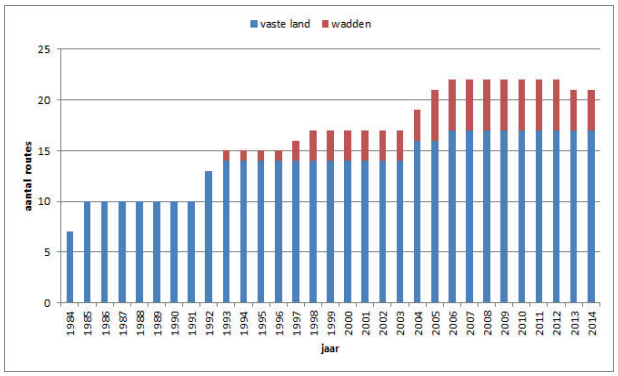
De berekende indexen over de hele kuststreek laten zien, dat de konijnenstand in de jaren 90 van de vorige eeuw en het begin van deze eeuw inzakte tot slechts 20% van de omvang in 1984. Rond 1990 bereikte de virusziekte RHD Nederland. Deze ziekte zorgde voor een grote afname van de konijnenpopulatie in de kuststreek (figuur 1) en in de rest van het land (zie de resultaten van het project Dagactieve Zoogdieren BMP in deze Telganger). Myxomatose, de andere bekende konijnenziekte die de populatie zwaar aantastte, dateert al van de jaren vijftig, van lang vóór de start van dit meetnet. Het effect daarvan op de populatie is in deze grafiek dus niet te zien.

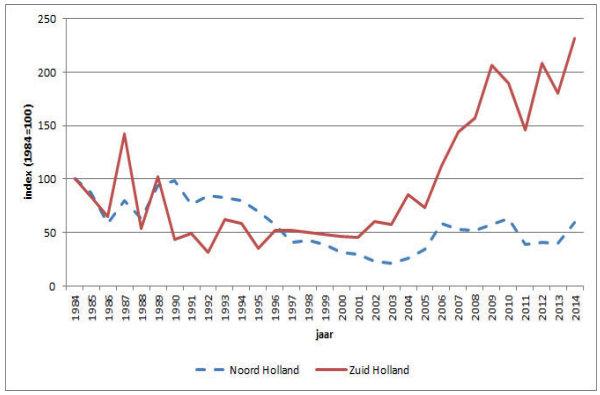
Figuur 1. Geïndexeerde aantalsontwikkeling van het konijn in de duinen van Nederland, op de wadden en in de vaste landsduinen in de periode 1984-2014.

Na ruim een decennium van voortdurende achteruitgang door RHD begon de populatie zich in 2003 weer te herstellen. Dit herstel lijkt zich de afgelopen acht jaar enigszins te stabiliseren. Over de gehele periode van 31 jaar dat er met dit meetnet konijnen geteld worden, is er sprake van een matige afname. De berekende trend over de afgelopen 10 jaar geeft echter een matige toename. Er is binnen de duinen wel een groot verschil in het herstel (figuur 1). Op de wadden is over de periode, dat hier geteld wordt (vanaf 1993), sprake van een sterke toename tegenover een min of meer stabiele situatie in dezelfde periode op het vasteland. Op de trend van het duingebied aan de gehele Nederlandse kust heeft dit echter beperkt invloed, omdat het aantal Waddeneiland- telroutes relatief laag is en de tellingen op deze routes veel later zijn gestart. Van Terschelling werden over 2013 en 2014 nog geen telgegevens ontvangen. Dat heeft tot gevolg dat de steekproeftrekking minder representatief is. De totaaltrend wordt dan gebaseerd op bijschattingen van de Terschellinger gegevens over 2013 en 2014 uit de overige waddengegevens. De gegevens over deze jaren van de overige waddeneilanden gaan dus een belangrijker rol spelen. Kijken we naar de trends van de laatste 10 jaar dan is er zowel op de Wadden als in de vastelandsduinen sprake van een matige toename.

Ook binnen regio's in de vastelandsduinen is er duidelijk sprake van verschillende ontwikkelingen. Het blijkt dat in de duinen boven het Noordzeekanaal de konijnen het moeilijk hebben (matige afname over de hele periode), maar met een stabiele ontwikkeling in de laatste tien jaar. Terwijl in veel duingebieden ten zuiden van het kanaal de konijnen het veel beter doen (matige toename).

Figuur 2. Verdeling van het aantal getelde routes per jaar op het vaste land en op de wadden in de periode 1984-2014.

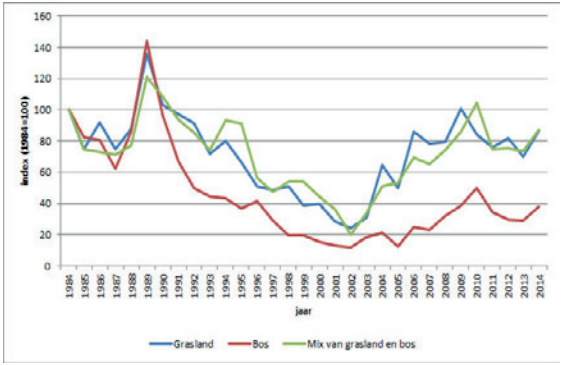

Figuur 3. Geïndexeerde aantalsontwikkeling van het konijn in Noord- en Zuid-Holland in de periode 1984-2014.

NEM Meetnet Konijnentellingen

Figuur 3 laat zien hoe verschillend de ontwikkelingen in de duinen in de provincies Noord- en Zuid-Holland zijn. Het konijn doet het in de duingebieden van Zuid Holland goed (matige toename), terwijl het aantal konijnen in de duinen in Noord-Holland matig is afgenomen. Waarschijnlijk heeft het geconstateerde verschil in ontwikkeling te maken met regionale verschillen in de populatieomvang en –dichtheid die de snelheid waarmee resistentie tegen ziekten ontstaat beïnvloeden. Populatieomvang en –dichtheid verschillen bijvoorbeeld per biotoop en we zien dan ook verschillen in ontwikkelingen tussen biotopen. Vooral in struikrijke en beboste delen van het duin zijn de aantallen konijnen nog steeds laag en treedt nauwelijks herstel op (figuur 4). Over de gehele periode vanaf 1984 is echter zowel in grazige duinen, beboste duinen en in een mix van deze biotopen nog sprake van een matige afname. Over de laatste 10 jaar is in deze biotopen juist sprake van een matige toename.

Vilmar Dijkstra (Zoogdiervereniging) en Tom van der Meij (CBS).

Figuur 4. Geïndexeerde aantalsontwikkeling van het konijn in verschillende biotopen in Nederland in de periode 1984-2014.